

ממילא, ולזה הוצרך להתפלל שלא יכשלו ^{אוצר החכמה} חביריו, דאי לא תימא הכי דבר זה בידו הוא ולא ישמח על הרעה, אלא ודאי דצריך שיתפלל שלא יכשלו וממילא וכו', וק"ל.

גמרא ששמת חלקי מיושבי בית המדרש ^{אוצר החכמה} וכו'. צריך לדקדק מהו מילת 'מיושבי', 'ביושבי' הוה ליה למימר, כי כן הוא שיעור המלה שהוא חלקו זה בבית המדרש וזה בקרנות. ועוד אומרו 'שאני רץ לעולם הבא והם רצים לבאר שחת', אם כן איך יוצדק 'ואינם מקבלים שכר', תיפוק ליה דאדרבא עונש לקראתם. ועוד מהו ענין הריצה שרץ אין לו הבנה.

אכן המכוון הוא, ידוע לכל משכיל כי עיקר בריאת האדם בעולם היא לעבודת האדון ברוך הוא ולזה נוצר. והנה יש ארבע בחינות בנבראים, שנים טובים, ושנים חסרים בדעת. הא' בקדושה העובדים כל היום וכל הלילה בתורה תורתם אומנותם כרבי שמעון בן יוחאי (וחבירו) [וחביריו] עליהם השלום. והב' הם העוסקים בתורה ואינם מבטלים אלא לצורך פרנסתם, והם קובעים עתים לתורה ולא יעבור העת והולכים אחר כך לצורך פרנסתם, וכל פרטי השעות שאין להם מה לעסוק בענייני העולם חוזרים על לימודם^נ. והב' בחינות שבחסרי הדעת הם, הא' העוסקים בצרכי העולם כדי להשתכר ולהרויח יומם ולילה ולא יספיק להם היום

להבליהם, ומרוב תאוותם בענייני העולם מגדדים שינה מעיניהם והולכים ודורכים בפציות^א לשבור בר ולאסף קנין כספו, כי בדעתו שזה כל האדם ולא בא לעולם כי אם לאסוף ולקנות ממון ונכסים, ויהי בעיניו ענין עולם הבא כדברי חלומות מרוב חשקו ותאוותו בעולמו שהוא בו. והבחינה הב' הם האנשים אשר טח מראות עיניהם וכו', שהם עומדים מבלי סיבה וריוח בעולם הזה, אלא משוט בארץ^ב, ועליו נבנית כת לצים כת מדברי וכו'^ג, שאין חברת עמי הארץ שאין בהם לשון הרע וכו', ארבעה כתות שאינן מקבלין פני שכינה^ד (סנהדרין קג, א), רחמנא לצלן מאבוד נפשם.

לזה אמר התנא עליו השלום שיאמר ההולך ללמוד בבית הכנסת ויתן שבח והודאה ליי", לא מיבעיא הכת המשובחת העומדים בבית יי" יומם ולילה, אלא אפילו העוסקים ועושים קבע ללמוד תורה בבוקר בבוקר ומשכימים לעבודת הקדוש ברוך הוא, שלא יאמר כיון שאינו לומד כל היום, ח"ו אין לו ליתן שבח והודאה, אלא צריך להודות ולשבח למי שסייעו עד ששם חלקו מהכת המשובחת שהיא העוסקים בקביעות זמן, לזה אמר 'מיושבי', מ"ם המקצת, מהכת הב' שאינה חשובה כל כך, דסוף סוף שבח גדול הוא לו כאשר אפרש בס"ד, ולא שמת חלקינו מיושבי קרנות, פירוש אפילו מהכת החשובה שבשני כיתות

נה. ראה טור חושן משפט (סימן קסג) מה שהביא שם בשם הרא"ש. נו. בארץ ציה ומדבר, ראה רש"י ומצודת דוד בתהלים (קה, מא). נז. כלומר שאינם עוסקים במשא ומתן אלא הם הולכים בטל. נח. לשון הרע. נט. כת לצים כת שקרנים כת חנפים כת מספרי לשון

הנוכחים^ס, דתרוייהו מיקרו קרנות, כיון שאינם עובדים י"י אפילו זמן קבוע ביום יושבי קרנות מיקרו.

והנה כאשר האדם קובע עת ללמוד בתורה והוא עומד והולך לצרכי פרנסתו, אנן סהדי דהעמדתו ולכתו הוא לסיבת מכשירי הלימוד, דאם אין קמח אין תורה, אם יהיה ברעב כלי מלאכה הצריכים לעבודת ה' פְּלִים וליתנהו, והנה הוא הולך לחזק ולהכין הכלים הצריכין למלאכת הקודש כדי ללמוד העתים ההם, ונמצא מכשירי הדבר נידון כדבר עצמו ומעלה עליהם הכתוב כאילו לומדים כל היום. ולזה אמר 'שאנו משכימים לדברי תורה', פירוש^{סא}, וקובע עתים לתורה בכל בוקר מקדים עבודת האדון ברוך הוא והולך לעסקו, אפילו הכי^{סב} יש לי להודות להקדוש ברוך הוא שאני משכים לדברי תורה (ואינו) [ואיני] משכים לדברים בטילים, והצער שאני סובל להשכים הרי גם הם סובלים כנגדי^{סג}, אלא דיי' הגדיל חסדו לי. 'אני עמל', פירוש^{סד} לא מיבעיא מה שאני עוסק בתורה, אלא אפילו העמל שהוא דכותיה דיושבי קרנות, דהיינו כשאני עוסק בענייני העולם הזה כדי להרויח מה לאכול

ולשתות, יש לו שכר עליו כמו שביארתי. מה שאין כן הם היושבי קרנות שאינם קובעים עתים לתורה כל עמלם לריק, כי אינם קובעים עתים ללמוד לומר כי כל יגיעם הוא מכשירי אותו העת ולקבל על יגיעם שכר, ולזה אמר 'ואינם מקבלים שכר' [כה].

וכנגד הכת הפריצים דאין עליהם עול תורה ולא עול דרך ארץ אמר 'שאני רץ והם רצים', פירוש^{סה}, כלל כל ימיו בעולם הזה כל מה שעושה בין לימוד בין מעשה הגשמי הכל הוא נוסע בו לעולם הבא, מה שאין כן הם רצים לבאר שחת, כי הם האויבים ליי"י^{סו}, ולא די שאינם עוסקים בצרכי הגוף אלא אדרבא מרשיעין ומכעיסין במושבים להקדוש ברוך הוא, הנה היא באר שחת להיורדין לעולם ועד. מה שאין כן אילו לא היו יושבי קרנות, פירוש, עוסקין בדברי שיחה בטילה, והיו מבלין ימיהם בענייני המשא ומתן, עונש אין כאן שכר אין כאן על המשא ומתן עצמו. ולזה נראה שכיון רש"י ז"ל שפירש בד"ה יושבי קרנות, חנונים או עמי הארץ שעוסקים בדברי שיחה^{סז}, עכ"ל, ופשוט.

הרע (סנהדרין שם). ס. שעוסקים במשא ומתן כדי להתעשר. סא. דצ"ב הלשון 'שאני משכים והם משכימים', 'שאני משכים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטילים', ולכאורה הוא כפילות לשון. סב. אע"פ שגם אני הולך לעסקי ומשכים כדי ללמוד קודם [ונמצא דגם השכמתו בשביל שיוכל אחר לימודו לילך לעסקין]. סג. והוא הכפל לשון 'אני משכים והם משכימים' דלשניהם יש צער ההשכמה בשביל עסקיהם, אלא שהוא משכים בשביל ללמוד. סד. דלכאורה סגי באומרו 'אני עמל ומקבל שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר', ומה הוצרך להקדים 'אני עמל והם עמלים' דנראה כייתור לשון. [וגם צ"ב מה הכוונה 'והם עמלים ואינם מקבלים שכר' דאטו בשופטני עסקין]. סה. שהקשה מהו ענין הריצה שאין לו הבנה כלל, כקושיית רבינו לעיל. סו. והוא הפירוש רצים לחיי העוה"ב דגם כל עניני עוה"ז, נוסע איתם לעוה"ב. סז. דהיינו דמדבר כאן מב' כתות וכנ"ל.